

พุทธ ศาสนสุภายิต

คำสอนในพระพุทธศาสนามีองค์ 9 ประการ ที่เรียกว่า นวัคสัตตสุตตัน ได้แก่ สุตตะ เคยยะ เวชยากรณ คทา อุทาน อิติวุตตะกชาดก อัฏฐกรรม และ เวทลละ

พุทธศาสนสุภายิต ได้มาจากเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในคำสอนดังกล่าว ที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก เป็นเนื้อความสั้น ๆ ที่ทรงคุณค่า ให้ข้อคิด ข้อเตือนใจ ให้ผู้ที่ได้ศึกษาแล้ว มีความรู้ความเข้าใจ และยึดถือเป็นหลักธรรมประจำใจ เพื่อนำไปประพฤติปฏิบัติ ในแนวทางที่ถูกต้องควร ตรงทาง อันจะนำไปสู่ความสุข ความเจริญงอกงามในชีวิตของตน และยังเป็นการเสริมสร้างสันติสุข ในสังคมโลกอีกด้วย

พุทธศาสนสุภายิต ณ ที่นี้ได้แบ่งออกเป็นหมวดต่าง ๆ เพื่อให้สะดวกแก่การศึกษา และนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีระบบ

อัต ตววรรค - หมวดตน

อตฺตา หเว ชิตฺตํ เสยฺโย ชนะตนนํนํ แหละ เปนตี

อตฺตา สุทฺทนต์ ปุริสสุสฺส ชิตฺติ ตนํที่ฝักดี แล้วเป็นแสงสว่างของบุรุษ

อตฺต นาว กตํ ปาปี อตฺตนา สงฺกิลิสฺสติ ตนํทำบาปเอง ย่อมเศร้าหมองเอง

อตฺตตตฺตปฺปญฺญา อสุจึ มนุสฺสา มนุชย์ผู้เห็นแก่ประโยชน์ตน เป็นคนไม่สะอาด

อดตาน ญเจ ปิย์ ชญญา รกขะยย นํ สุรกขิตํ อดตานญเจ ตถา กยิรา ยถญญมนุสาสติ
ถ้ารู้ว่าตนเป็นที่รัก ก็ควรรักษาตนนั้นให้ดี ถ้าพร้าสอนผู้อื่นฉันใด ก็ควรทำตนฉันนั้น

สุ ทนุโต วต ทเมถ อดตา หิ กิร ทุทุทโม
ผู้ฝึกตนดี ควรฝึกผู้อื่น ได้ยินว่าตนแลฝึกยาก

อดตา นํ ทมยนุติ สุพพตา ผู้ประพฤติดี ย่อมฝึกตน

ทุคคา อุกุทธอดตานํ ปงเก สนโนว กุญชโร
จง ถอนตนขึ้นจากหล่ม เหมือนช้างตกหล่มถอนตนขึ้นจะนั้น

อด ตานเมว ปฐมํ ปฐิ ฐเป นิเวสเย อดญญมนุสาเสยย น กิลิสเสยย ปญทิตโต
บัณฑิต พึงตั้งตนไว้ในคุณอันสมควรก่อน สอนผู้อื่นภายหลัง จึงไม่มัวหมอง

อัป ปมาทรรค - หมวดไม่ประมาท

อปปมาท ญจ เมธาวิ ธนํ เสฏฐํ รกขติ
ปราชัญญ์ ย่อมรักษาความไม่ประมาทไว้ เหมือนทรัพย์อันประเสริฐ

อปปม ตตาน มียนุต ผู้ไม่ประมาท ย่อมไม่ตาย

อปปม ตโต หิ ฌายนุโต ปปุโปติ วิปุลํ สุขํ
ผู้ไม่ประมาทพึงใจอยู่ ย่อมถึงสุขอันไพบูรณ์

อปป มาโท อมตํ ปทํ ความไม่ประมาท เป็นทางไม่ตาย

อปปม ตโต ปมตเตสฺ สุตเตสฺ พหุชาคโร อพลสฺสํว สีมฺสฺโส หิตฺวา ยาติ สุขเมธโส
คน มีปัญญาดีไม่ประมาทในเมื่อผู้อื่นประมาท มักตื่นในเมื่อผู้อื่นหลับ
ย่อม ละทิ้งคนนั้น เหมือนม้าฝีเท้าเร็ว ทิ้งม้าไม่มีกำลังไป ฉะนั้น

อุ ฏฐานวโต สติมโต สุ จิกมฺมสฺส นิสฺสมากาโร
สญญตสฺส จ ธมฺมชีโว อปปมตฺตสฺส ยโสภิวุฑฺฒิ
ยศ ย่อมเจริญแก่ผู้มีความหมั่น มีสติ
มี การงานสะอาด ใคร่ครวญแล้วทำ ระวางดีแล้ว เป็นอยู่โดยธรรม และไม่ประมาท

กัม มวรรค - หมวดกรรม

สา นิ กมฺมานิ นยฺนติ ทุคฺคตี
กรรม ชั่วของตนเอง ย่อมนำไปสู่ทุคคตี

สุก ธิ สาธุนา สาธฺ ความดี อันคนดีทำง่าย

สาธฺ ปาเปณ ทุกฺกัรึ ความดี อันคนชั่วทำยาก

ตณฺจ กมฺมํ กตํ สาธฺ ยํ กตฺวา นานุตฺตปฺปตี
ทำกรรมใดแล้วไม่ร้อนใจภายหลัง กรรมที่ทำนั้นแลเป็นดี

น ตํ กมฺมํ กตํ สาธฺ ยํ กตฺวา อนุตฺตปฺปตี
ทำกรรมใดแล้วร้อนใจภายหลัง กรรมที่ทำแล้วนั้นไม่ดี

ยา ธิ สํวเต พิชฺชํ ตา ธิ สํ ลภเต ผลํ
กฺลฺยา ณาการี กฺลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปํ
บุคคล หว่านพืชเช่นใด ย่อมได้ผลเช่นนั้น
ผู้ทำกรรมดี ย่อมได้ผลดี ผู้ทำกรรมชั่ว ย่อมได้ผลชั่ว

นิ สมฺม กฺรณํ เสยฺโย ไคร่ครวญก่อนแล้วจึงทำดีกว่า

รกฺเข ยฺย อตฺตโน สาธุ ลวณํ โสณตํ ยถา
พึงรักษาความดีของตนไว้ ดังเกลือรักษาความเค็ม

นาน ตถกามสุสฺส กเรยฺย อตฺถํ ไม่พึงทำประโยชน์แก่ผู้มุ่งความ พินาศ

อติ สิตํ อติอุณฺหํ อติสายมิทํ อหุ
อิ ติ วิสฺสุทฺฐกมฺมฺนเต อตฺถา อจฺเจนฺตี มาณเว
ประโยชน์ ทั้งหลายย่อมล่องเลยคน ผู้ทอดทิ้งการงาน
ด้วย อ้างว่า หนาวนัก ร้อนนัก เย็นเสียแล้ว

อถ ปาปานิ กมฺมานิ กรึ พาลो น พุชฺฌตี
เส ธิ กมฺเมหิ ทุมฺเมโธ อคฺคิทฺทโธว ตปฺปตี
เมื่อ คนโง่มีปัญญาทึบ ทำกรรมชั่วอยู่ก็ไม่รู้สึก
เขา เตือดร้อนเพราะกรรมของตน เหมือนถูกไฟไหม้

โย ปุพฺเพ กฺรณียานิ ปจฺจา โส กาคฺคฺมิจฺจตี
วรุณ กฺฐํ ภาณฺโฆว ส ปจฺจา อนุตฺตปฺปต
ผู้ใดปรารถนาทำกิจที่ควรทำก่อนในภายหลัง
ผู้นั้นย่อมเตือดร้อนในภายหลัง ดุจมาณพ (ผู้ประมาทแล้วรีบ) หักไม้กุ่ม ฉะนั้น

สเจ ปุพเพตเหตุ สุขทุกขํ นิคจฉติ
โป ราวณํ กตํ ปาปํ ตเมโส มุญจเต อธิ
ถ้า ประสบสุขทุกข์ เพราะบุญบาปที่ทำได้ก่อนเป็นเหตุ
ชื่อ ว่าเปลื้องบาปเก่าที่ทำได้ ดุจเปลื้องหนี้ ฉะนั้น

สุข กามานิ ภูตานิ โย ทนฺเทน น หีสติ
อตุตฺตโน สุขเมสํสาโน เปจฺจ โส ลภเต สุขํ
สัตว์ทั้งหลายย่อมต้องการความสุข ผู้ใดแสวงหาสุขเพื่อตน
ไม่ เบียดเบียนเขาด้วยอาชญา ผู้นั้นละไปแล้ว ย่อมได้สุข